

# جریدہ علیہ

مشيخت جليلہ اسلامية نك جريدہ رسميه سيدر

۱۵ شعبان المعظم سنہ ۱۳۳۸

عدد ۵۹

اون بش کونده بر نشر اولنور

شنبی سنہ

## اسلام متفكرلىرى

۱

ابو حامد محمد غزالى

۹

غزالى عتيق :

عقيدە باطنىيە — متكلمين باطنىيە نك غرضلىرى تەيىن خىصوصىندە اختلاف ايدىيورلر؛ چوغه كوره باطنىيە نك غرضلىرى دىن مجوسه دعوتدر، باطنىيە نك باطنى دىن مجوسى تفصيلدر، ظاهرى آيات كريمه واحاديث شريفه يى — اساسلىرىنى موافق بر صورتدە — تاويلدر . چونكه بو مذهبي اولاً وضع ايدنلر مجوس اوغللريدر؛ باطنىيە اعتقادى ده بونى تايبىد ايدىيور. باطنىيە ثنويه نك نور و ظلمت اساسلىرى قبول ايلش؛ ثنويه جه نور و ظلمت مدبر عالم اولدىنى كې باطنىيە جه عقل و نفس ده مدبر عالم اولش ايدى . ثنويه ايكي صانع قبول ايتدىكى كې باطنىيە ده ايكي صانع قبول ايدىيور، برينه صانع اول ، ديكرينه صانع ثانى ديور ايدى . باطنىيە همچون آتسه طايق ممكن اوله مدينى همچون باطنىيە طريق حيله صابرق « مساجدك كافه سنده دائى صورتدە قوللايلىق اوزره بر بخوردانلق بولندرمق لازمدر » ديه مسلمينه وصايدە بولونمشلر ايدى . بوندن ماعدا مجوس دائما باطنيلره محب بولونمشلر ايدى .

المحصله بيان اولنديغنه كوره باطنىيە « مبدع اول اولاً نفسى ابداع ايتدى ، صوكره بونلردن هرايكيسى كواكب سبعة و طبائع اربعة ايله برابر بو عالمك مدبريدر . » ديورلر كه بوسوز ، لدى التحقيق مجوسك « يزدان اهرمنى خلق ايدرك آنكه برابر بو عالمى تدبير ايتمكدە در؛ شوفر ايله كه يزدان فاعل خيرات ، اهرمن فاعل شرورد ، سوزينك معانسه راجعدر . متكلميندن بعضلرى ده باطنىيى ، حران ده اقامت ايتمكدە اولان صابئلره نسبت ايدرك بوبادە شويولده استدلالادە بولونمشلردر :

ميمون بن ديصان دن صوكره باطنىيە نك دعائندن اولان حمدان قرمط ؛ حران لى برصائى ايدى . كذلك حران صابئلرى دىنلرنى كتم ايدرك كنديلردن باشقە لرينه اظهار ايتملر . باطنيلردە دىنلرنى اغياره اظهار ايتيوب انحق كندى دىنلرنيه منسوب .

اولانله اغیاره افشای اسرار ایتمهك اوزره یمین ایتدیردکن صوکره اظهار ایدرلر .  
ابو منصور عبدالقاهر بغدادی (۴۲۹) نك تحقیقاتنه نظراً باطنیلر ؛ طبع بشرک  
میل ایتدیکی حظوظ واشیانك کافه سنك اباحه سنه قائل اولدقلری جهته رسل وشرایعی  
انکار ایدرهك قدم عاله قائل اولان دهریلر ، زندیقلر کروهندندرلر . دعاة باطنیه دن  
عبدالله بن حسن قبروانینك «السیاسة والبلاغ الاکید والناموس الاعظم» نامنده کی کتابنده  
سلیمان بن حسن بن سعید الجنابی به وصایای آتیده بولنسی بو مدعای ، یعنی باطنیهك  
دهریه دن باشقه برشی اولمادیغنی تأیید ایدن دلائلندر :

« انسانك احتیاسات و تمایلاتنه کوره حرکت ایدرهك تقرب ایتدکن صوکره کیمك ایله  
کوروشورسهك کندیکی آنك دینه منسوب ایمش کی کوستره ، انی دینزه دعوت ایت ،  
بوصورتله پیدای موانست ایتدیكك آدملردن کیمده رشد مطلوبی کورورسهك آکا  
کشف راز ایت . هله بر فیلسوفه راست کلیرده انی دائرة انسهك آلفه موفق اولورسهك آنی  
برکنجینه بولمش کی الدن حیقار مامغه غیرت ایت .

مرقوم عبدالله قیرانی بویولده وصایاده بولندیغنی کی ینه مذکور کتابده معاد  
و عقاب حقنده کی اعتقاداتك بطلانی و جنتك نعيم دنیادن وجهم وعذابك اصحاب شرایعك  
اشتغال ایتدیکی صلاة ، صیام ، حج و جهاددن عبارت بولندیغنی بیان ایدیر ؛ اهل شرایع ؛  
براله عبادت ایتکده درلر که آنك حقندم بلاجسم براسمدن بشقه هیچ بر معرفت تحصیل  
ایدمه مشدر » دیدکن صوکره دهریه یی اعزاز ایت . چونکه آنلر بزاندن و بزاندن  
توصیه سنده بولمشدر .

ایشته مرقومك نقل ایتدیكمز بوسوزلری باطنیهك دهریه یه نسبتی حقنده کی مدعای  
تنویر ایلدیکی کی محسوس زرداشتك نبوتی و آکا من طرف الله وحیک نزولنی ؛ صابئه دم  
هرمسك ، اذیمونك [۱] نبوتلرینی ادعا ایدرلر .

محسوس و صابئیندن هر صنف نبوتلرینی اقرار ایلدکلی ذاته من طرف الله وحی  
نازل اولدیغنی و بو وحیک امر و نهی ، بعدالموت انسانلرک اعمال واقعه و سالفه سنه کوره  
ثواب و عقاب کوره جکلیغنی ، جنت ویا نار کیره جکلیغنی متضمن اولدیغنی معترف بولندیغنی  
حاله باطنیلر معجزاتی کلیاً ترك و امر و نهی و احکام سائره یی متضمن اولان وحی ایله

سمادن ملائکه نك نزولنى ، حقى سماء ملائكه نك موجوديتى انكار ايدىدك ملائكه نك كندى بدعت وضالته ليرينه دعوت ايدنلردن ، شياطين و ابالسه نى ده كنديليرينه مخالف بولنانلردن عبارت اولمق اوزره تاويل ايتمه لرى ؛ انبيا ، وائمه حقنده « آنلر برصنف خلق ايدى كه زعامت و رياستى سورلر ايدى ، بومقصد ليرينه وصول ايچون دعواى نبوتله اورتيه چيقرق برطاقم نواميس و حيل استعماليله هامة نك امر سياستنى الليرينه آلمشلردر . آنلردن هر برى دور مسبع صاحبي اولوب دور مذكورك اقتضاسينده ديكر دور صاحبي ظههور ايلر . نبى ناطق ، وصى ايسه اساس ، قائمدر ؛ آرزو ايتديكى وجه ايله نطق ناطقى تاويل ايتمق حقى قائمه راجعدر . تاويلاتنده باطن و حيه نفوذ و حلول ايدنلر ملائكه برده دن ؛ ظاهر ايله عمل ايدنلر ايسه شياطين كفره دندر . » ديمه لرى ؛ تضليلى مستلزم برصورتده اركان شريعتدن هر ركئى تاويله قيام ايله لرى ؛ « حقى يا نيك اليقين » نظم جليلنده كى يقينى تاويل معرفته حمل ايله عبادت ك سقوطنه قائل اولملرى مدعاى تايد ايدر . كذا قيروانى مبعوث عنه كتابنده كى وصايا مياننده كتب سماويه حقنده تشكيك ايدىدك صورتده تلقيناتنده ؛ شرايى ، معادى انكار ؛ سماء ملائكه نك ، ارضده جنك موجوديتى ابطال ايله ؛ آدم دن اول نيجه انسانلرك موجودندن بحث ايله قدم عالم حقنده القا آتده بولونمقى توصيه ايديور . انبيا حقنده برچوق طغىلرده بولتيور . بوندن ده باطنيه نك قدم طالع قائل ، صائى منكر بولنان دهر يه دن بشقه برشى اولمدينى اكلاشليور .

ابوالفتح شهرستانى نك بيانسه نظراً باطنيه قديمه (ابن الصباحدن اول اوله جق) جناب حق حقنده « موجودده دكلدر ، لاموجودده ؛ عالمده دكلدر ، جاهلده ؛ قادرده دكلدر ، عاجزده ؛ » ديورلر ؛ باطنيه نك بتون صفات باريدة حكملرى بودر ، باطنيه جه اثبات مطلق ايله ده ، نفى مطلق ايله ده حكم ممكن اوله ميورده « اله المتقابلين ، خالق الحصين ، الحاكم بين المتضادين » تعبيرلرى كى افاده ده بولتيورلر . شهرستانى نك ذكر ايتديكى باطنيه باطنيه نك معتدل قسمى اوله جقدر .

\*  
\*\*

مراتب دعوت — باطنيه اغنام بشريه ي اولامق خصوصصنده برطاقم حيل مرتبه استعمالنه مراجعت ايدرلر كه حيل مذكوره بولنلردر :

تفرس ویا ذوق، تأیس ، تشکیک ، تعلیق ویا ربط، تدلیس ، تأیس ویا موافق  
بالایمان والعهود ، خلع ، سلخ .

۱ — حیلہ تفرس — تفرس بدعت باطنیه به دعوت ایدن کیمسه نك تلیسه مقتدر ،  
باطنه رد وارجاع ایده بیلیمك اوزره وجوه تأویل ظواهره عارف اولقله برابر اغواسی  
جائر اولانلر ایله اولیانلری تمیز ایتسیدر . بوکا مبنی رؤسای باطنیه «دعائنه دروننده  
قدیل بولان برآورده مباحثه ایتیمیکز یعنی علم کلام ووجوه نظر واقیسه به عارف اولان ذات  
ایله بحث و مناظره به کیرشمیکز، چوراق ارضه تخمکزی اکیکز» بوللو وصایاده بولونمشلر درکه  
بووصایادن مقصدلری دعائی مذهبلی ، دعوتلری حقنده سوزلری مؤثر اولیه جق آدملره  
قارشوسوز سویله مکدن ، اسرار دینی افشا ایتمکدن منع ایتسکدر . باطنیه افرادینک قلبلرینه  
بدعتلری قبول ایتدیکی ایچون ارضزا کیه نامنی ویریرلر .

حیلہ تفرسه بدل حیلہ ذوقده دینمشدر . ذوق مذاوق الحادی طامق قابلیت اولیان  
هیچ برکیمسه به اسرار مذهبی فاش ایتماکدر .

۲ — حیلہ تأیس — تأیس داعی نك صنوف بشریه نك نه کی صور ووجوه ایله دعوتی  
ایجابی ایتدیکنی بیلمسی در . بوده شرائط دعاندندر . هرصنفي دعوت ایچون تعقیب اولونمسی  
لازم کلن وجوه وطرق بشقه ، بشقه در . داعی دعوت ایتدیکی آدمك عبادته میلنی کوریر  
ایسه انی اولا اوپولده دوامه ، دهازیاذه زهد و اتقایه تشویق ایدر ، صوکره معانی عباداتی  
وعلل فرائضی استفسار وبالاخره ایستدیکی کی تفسیراته ابتدار ایدرک شکه دوشوریر .  
دعوت ایتدیکی آدمی امر دینده مبالا تسز کوریر ایسه «یا هو شو عبادت بیوده مشقت در .  
آجینه جق ویا کولنه جک بر اثر بلاهتدر . هیچ عاقل بوقدر حظوط ولذائذی موهوم بر  
نعیم اوغورنده فدا ایدرمی ؟ باق شاعر نه کوزل سویله مش :

من راقب الناس مات همأ وفاز بالذلة الجسور

دنیا نك بوقدر مزاحم ومصائبی هر طرفدن تهاجم ایدوب طورورکن برده انسانلرک  
حقمده نه سویله جگه لرینی دوشونوبده ورمی اولهیم ؟ هموم ایچنده می اولهیم ؟ مشربی  
نه قدرده سورم ؟ بن کیم نه دیرسه دیسون آدیرمام ؛ ذوقه باقارم ؛ شواوچ بحق کونلک  
حیاتدن ذوق وصفا نامه نه استفاده ایتک ممکن ایسه آنی دوشونیورم ، انسان ؛ جسور

اولمالي، جسور . جسور ؟ دائماً قازانير ، هر آرزوسنه نائل اولور » واديسنده مقدماتدن طوتديره رق تلقين مذهب ايدر . دعوت ايتديكي آدم ؛ اساساً بعض خصوصات دينيه ي قبولده شك وتردد كوسترمكده ايسه ، مثلاً معادك ، ثواب وعقابك وقوع وعدم وقوعنده متردد ايسه آكا قارشى : «آبرادر ! تردد ايتديكك شيئه باق ؛ هيچ انسان اولهرك طور اراغه قاريشدقدن سوكره تكرار ديريله بيليرمى ؟ بوكا امكان وارمى ؟ ياطوپراق اولمش برجسده ثواب وعقاب ناصل تعلق ايد بيلير ؟ كچ ! بوكي اوهامه قاييلمقدن واز كچ ! شاعرك ديديكى كى :

اأترك لذة الصبَاء صرفاً لما وعدوه من لَحْمٍ وخمر  
حياة ثم موت ثم نشر حديث خرافة يام عمرو

هيچ بن عاقل ادعاسنده بولنديغ حلاله اموهوم وموعود شرابلره ، كبابلره مقابل بوآتشين رنگ شراب ايله تلذذى ترك ايد بيليرمى . نه او ؟ حيات . سوكره موت ، دها سوكرده ديرملك ! هيچ بو اولور شيمي ؟ خرافاتدر ، عزيزم ! خرافات . صاقين بونلره قاييلوب ده اوچ كونلك ذوقكى ده هدر ايمه « يوللو كرزكاهلردن دولاشه رق همان معتقدات مذكوره ي نفى وانكار ايدرك محرماتك اباحه سنه قائل اوليورر .

دعوت ايتديكي آدم ؛ سبأيه ، بنانيه ، مغيريه ، منصوريه ، خطايه فرقه لرى منسوبنى كى غلاة رافضه دن ايسه آكا قارشى آيات و اخبارك تأويلاتنه كيريشمكه حاجت يوقدر ، چونكه آنلر آيات و اخبارى ذاتاً رأى وهوالرينه ، ضلالتلرينه موافق برصورتده تأويل ايتكده در . يوق . . غلاة رافضه دن دكل ده صحابه حقنده طعن وتشنيعه مائل اولان فرقه منسوبنندن ايسه همان آنكله برابر شتم صحابهيه اشتراك ايدرك ابوبكر رضى الله عنهمك منسوب اولديغى بنى تم وعمر بن الخطاب رضى الله عنهمك منسوب بولنديغى بنى عدى قبيله لرينه بعض وعدوان اظهارنى تحسين ايدر يوللو تفوهاتده بولنور ؛ وعثمان ومعاويه رضى الله عنهمانك منسوب اولدقلى بنى اميه قبيله سنه ده بعض وعدوات كوسترمكه ترغيب ايلر .

شايد دعوت ايتديكي آدم ؛ ابوبكر وعمر رضى الله عنهما حضرتلرينه مائل ايسه آكا قارشى ده اولاً مشاراليهما حضرتلرينك مدح و ثنلارينه ابتدار ايدرك «اوت ؛ عزيزم ! مشار

اليهما جداً بيوك آدملردر؛ شريعتى تأويل واسرارينه وقوف خصوصنده حظ وافرصا-  
 حيدرلر. بو فضيلته بناءً دكيدر كه جناب پيغمبر؛ ابوبكر رضى الله عنى استصحاب  
 ايدرك غار شريفه، مدينه يه كوتورمش وكنديسنه غارده تأويل شريفه عائد بتون اسرارى  
 توديع ايتمش، ديه؛ وشايد مشار اليهامى سونلردن برى طرف اشرف رسالتپناهيدن كنديلرينه  
 توديع اولتان بو اسراردين سؤال ايدرك اولورسه آ كاده «اهلنك غيرى يه افشا آندم بولنلماسى  
 حقتنه عهود ومواثيقه ربط ايتدكدن صوكره تفويض اسرار ايللرينى توصيه ايتمشدر» بولو  
 مقدمه لردن طوتد يرده رق تدريجاً بعض تأويلات سرد ايدر، اثر قبول كورورسه تأويلات  
 باقيه يي اظهار، كورمرسه بوقدرله اكتفا ايدرك هيچ اولمازسه آنى بو صورتله اولسون  
 بر ركن شريعت حقتنه شك وتردده دوشورر.

دعاة باطنيه نك مذهبلى ترويج و قبول ايتدير دكلرى انسانلر؛ بر طاقم صنوف  
 تشكيل ايلر: برنجيسى اولاد محوس كى عوام كر وهيدر كه بونلر اصول علم ونظره بيكانه  
 اولوب بصائردين محرومدرلر. ايكنجيسى شعوبه در كه بونلر عجمى عرب اوزرينه تفصيل وملك  
 وسلطنتك عجمه رجوعنى تمي ايدرلر. اوچنجيسى اغنام نى ربيعهدركه بونلرده پيغمبر  
 ذیشان حضرتلرينك كنديلرندن كلسندن دولاي، مضر قيله سنه غيظ وعدوان پرورده  
 ايتمكله متعارفدرلر.

بنابرین داعی؛ عجمی عرب اوزرينه تفصيل ايله ملك وسلطنتك كنديلرينه رجوع  
 ايدمك چكى خلیاسيله ياشايان بر اعجمى وياخود غيظ وحسدله دمكذار اولان نى ربيعهدن  
 برى ايله استيناس حاصل ايدنجه در حال آنلره مماشات ايدرك، «حقیقه سرك ملتکز  
 ملك وسلطنته نى مضردين احق واليقدرد» مقدمه سنى بسط ايتدكدن صوكره ملكك  
 آنلره رجوعى اسبابى ده بالاستفسار «اوت، اوت، اوت! شريعت مضر يه صوك دورملرينى  
 كچيره جكدرد؛ ياقينده منقضى اوله رق ملك وسلطنت سزه عودت ايدمك جكدرد.» دير،  
 صوكره تدريجاً شريعت اسلامى انكاره مؤدى اولان تأويلاتى برر برر سرد ايدر؛  
 تلقيناتى قبول ايتدىمى عباداتى استنقال ايدر واستحلال محرمانى خوش كورور بر ملحد  
 اخرس اولدى كيتدى ديمكدر. خلاصه تأئيس مشربنه كوره هر شخصك كوكانى المقدر.  
 ۳— حيله ربط وتعليق — تعليق مدعو اولان كيمسه يي تأويل شريعتى طلبه تعليق ايتمكدر كه  
 بو صورتله او شخصه ياتأويلاتى. ارکان شريعتى رفاعه مؤدى اوله حق بوجه ايله — قبول ايتديرر،

یا خودده شك و حیرت ایچنده براقیر . بعضیلری بوکا بدل ضبطی ذکر ایدیورلر . ضبط امور . مشكلهك حلفی امامه حواله ایتمکدر .

۴ — حيله تدلیس — تدلیس اکابر دین و دنیای کندی مذهبنده کوسترمکدر؛ یا خود اصول نظر واستدلالدن بی خبر اولان زواللی آدمه «ظواهر عذابدر، رحمت بواطندهدر» دیمکدر .

۵ — حيله تأسیس — تأسیس افشای راز ایتماک ایچون هر کسدن کندی اعتقادینه کورمه عهد و میثاق المقدر . مدعو تأویلاتدن سؤال ایتدیمی عادت الهیه پیغمبرلردن بيله عهد و میثاق آلتدینی حالده نصل اولورد . بلا عهد و میثاق تأویل تجویز ایدیه بیلیر . دنبر؛ مدعو آرزو ایتدکدن سوکرم ایمان مغضله ، طلاق ، عتاق ، فداء اموال ایله یمین ایتدکدن سوکرم ظواهر رفع وانکاره مؤدی اوله حق صورتده تأویل اولنور ، زواللی آدم تأویلی قبول ایتدیمی باطنا زندیق اولور ، ظاهر اسلام ایله مستر اولور . شاید مدعو تأویلی قبول ایتیه جک اولور ایسه ایمان مغضله ایله تحلیف اولندیغی ایچون اسرار باطنیه بی فاسد ایدیه جهکدر . حالبوکه ایمانك باطنیه عنندنه اهمیت یوقدر .

۶ — حيله تشکیک — تشکیک دعائک تجربه کورمه مش زواللی آدمه قارشو احکام شریعتدن برچوق مسائل حقنده سؤاللر ایراد ایله آنلرده احکام مذکورهك معانی ظاهره سنه بر طاقم و هملر حاصل ایله مکدن ؟ ارکان دینه شك القا ایتمکدن عبارتدر باطنیه شوکی سؤاللری ایراد ایدرلر :

ا — مسائل محسوسه : انسانك نه دن قولاغی ایکی ، دیلی بردر ؟ نهیه اعصاب دماغه ، اوراد کبده ، شرایین قلبه بتشیکدر ؟ یورطه طاووقدن می چیقار ، یوقسه طاووق یورطه دن می ؟ ب — مسائل دینییه : مقطعانك معناسی ندر ؟ حروف هجانه هر برینت نه معنالی واردر ؟ نهیه

ابواب جنت سکزه ، ابواب جهنم یدی اولمشدر ؟ نهیه صباح نمازی ایکی ، اوکله نمازی درت ، اقشام نمازی اوچ رکعتدر ؟ نهیه هر رکعتده رکوع بر ، سجود ایکیدر ؟

الحاصل انسانه ، مذهبی نظرند تزیین ایدیه جک صورتده تلقیناتده بوله زق مذهبك تأویلاتنه تاند سؤاللر ایراد ایله کنیدیسی اصول دینده تشکیک ایدرلر ؛ آنک طرفندن بو سؤاللرک جوابی کنیدیسنندن طلب ایدلدیکی تقدیرده ایسه بو تأویلاتی انحق امام بیلیر . دیهرک بوضو رتله ظواهر و سنتك معنای ظاهری و لغویلری مقصود اولمیدیغی بیلدیرلر .

۷ — حيله خلع — خلع اعمال بدنیه بی اسقاط ایتمکدر . تشکیک ایله زواللی آدم تأویلاتی

او کرمک ایستر اکا قارشو انجیق بزم امامز ایله ، انک طرفدن مذهمزمک اسرارینی کشفه مآذون قلینان ذات بیلیر دیرلر . بوضورتله زواللی جاهلده نصوصک ظواهری مقصود اولیوب بلنکه ظواهر ایله بشقه معانی مقصود اولدینی فکر واعتقادی حصوله کتیردیله رک یوحیله ایله انی احکام شریعت ایله عامل اولمقدن واز کچیرلر .

۸ — حیلہ سلخ — سلخ جمیع ادیاندن خصوصاً دین اسلامدن صیرلوق در . مذهب باطنیه یی قبول ایدن همان تحلیف اولنور ، اوزرنده کی خلعت فاخره اسلامیہ سلخ و تجرید اولنور ، کندیسنه مقام تبشیرده « ظاهر قشر ، باطن لب کبی در ؛ برشینک لبی قشرندن دها خیرلیدر ، ارتق سنده بو حقیقت ونعمته آگاه اولدک دینیر . زواللی آدم عبادتی ترک و محرماتی استحلال ایتمک کی اعتیاد ایتمک باشلادی می ارتقا اکا قارشو مسدود بولندیریلان تقاب ضلال آچیلیر ، دینلرک : آجانم ! اکر بزم هرشیدن مستغنی براله قدیمز اولسیدی عبادک رکوع وسجودندن ، طاشدن معمول بریتک اطراقده طواقندن ، ایکی جبل اره سنده سعیدن نه فائده کورونیرایدی . ایشته بوسوزی تلقین ایتدک لری زواللی آدم قبول ایتدیمی زمره اهل توحیددن انسلاخ ایدرک منکر زندیق اولور ، کیدر . سلخ مراتب دعوتک منهاسیدر ، بوندن صوکره هرشیئی اباحه ایله لئانذی استعماله ، شرابی تأویله باشلارلر .

ابن الصباح زمانه قدر باطنیه امام زمانه دعوت ایدر ، کتاب تصنیف ایدرایدی . ابن الصباحدن اعتباراً باطنیه طریقت جدیدیه سلوک ایلیرایدی . ابن الصباح اولاخلقی هر زمانده قائم وصادق اولان امامه دعوت ایدیرایدی . نته کیم شکل دعوی غزالی بیان ایتمش ایدی . ابن الصباح ۴۸۳ سنه سنده آلموده قلعه سنه نخسن ایتمکله اندن صوکره باطنیه طریق قلعیه صوقولوق ، آدم اولامق طریقلرینه دوندی . ایشته غزالی زمانه قدر باطنیه یوکی صفحات کچیردی ؛ آلموت حکومتی ۶۵۱ تاریخلرینه قدر اوراده قالدی ، هولاکو یوکا نهایت ویردی ؛ اندن صوکره باطنیه اطراف واکنافه طاغیدیلر .

الخیر والشرها زواج      لذا نتاج ولدا نتاج [۱]

[۱] خیر وشر چیفتلشمشدر ، هرایکی سنکده یاورولری واردر دارالحکمه الاسلامیه اعضاسندن

ازمیری

اسماعیل حق